

RODOLJUB.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca ter stane za vse leto 80 kr., za pol leta 50 kr. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr. če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Mislino po številkah.

XI.

Povedal sem v zadnjih dveh člankih, kako kaže vsa človeška zgodovina, da je tudi v človeških prsih nagon, da se masi ljudstev priredi boljše življenje. Zgodovina nas tudi uči, da gre razvoj človeštva na to. Predno popišem, kako se hoče to doseči v našem času, hočem v kratkem načrtati, kako se je gospodarilo v srednjem veku, kako po njem, in katera so bila vodilna načela tega gospodarstva.

Kmalu po razpadu rimske države nahajamo selitev raznih narodov s severa ter izhoda Evrope proti jugu ter v srednjo Evropo. Ti novi rodovi (narode jih še ne moremo imenovati) podvržejo rodove na rimljanskih tleh v Evropi in stvarjajo z njimi države in narode. Nemške, slovanske in druge čete se tako združijo v države in tako dobimo: italijanske države, francoske, španske, nemške države, ruske, jugoslovanske, madjarske, angleške in druge. Zmagovalne čete si prilastijo vso zemljo podvrženih in na njej živeča ljudstva ter jih silijo za-nje delati. Tako nastane tlačanstvo srednjega veka, ki se po večkratnih včasih zelo krvavih in grozovitih ustajah tlačanstvo srednjega veka, malo omili ter postane tlaka in desetina v oni milejši obliki, katero so še naši pradedje poznali in poskusili. V tem gospodarstvu imamo gospodo, ki se le bavi z vladanjem tlačanov, kateri jim morajo pridelke odrajtovati in ki tedaj precej dobro živi. Oni dajejo postave, po katerih se imajo ljudstva ravnati in so sami sodniki. Oni se družijo le z enakimi, jemljejo žene le iz enakih rodov. Tlačanstvo stoji nizko pod njimi in šteje le kakor vprežna živina, kateri se toliko jesti da, da ne pogine in da lahko delo opravlja. Grdo se ravna s tlačani in iste velike kose mesa, katere najde naš krščanski socialista dr. Krek na mizah srednjeveških tlačanov, je najti le po grajskih ječah, kjer je milijon tlačanov v srednjem veku zginil. Zgodovina zabeležila je neznansko veliko kmetovskih ustaj in če zgrabi za gorjačo kmet, ki je mojster v potrpežljivosti, potem se vé, kako ljubeznivo se je z njim ravnalo. Da je bilo žensstvo tlačanov popolnoma na razpolago dano „gospodi“, to je naravno. Še začetkoma našega stoletja in še kratko pred letom 1848 je kak „gnadljev g. grof“, če je na lovu zadel mesto divjačine v gonjača, le rekel: es war ja nur ein Bauer, saj je bil le kmet. Dokazano je, da je v tem času neki gosposki stvor krovca na strehi ustrelil, hoteč svojo novo puško poskusiti.

Poznamo pisatelje, katerim se to življenje v srednjem veku zdi lepo. Ljudje so

v strahu božjem živeli; tresli se pred tem, kar se zove višje oblasti. Plemstvo in duhovenstvo sta bila krotitelja in ista sta masi ljudstev dala toliko iz njenih kašt, da so živele in bile site. To gospodarstvo imenujemo naturalno. Trajalo je precej dolgo. Nekateri zgodovinarji najdejo v njem dosti dobrega. Pravijo, da je bila šola za tedaj še neomikane in bolj divje narode in pripravljanje za boljše čase. Zgodovinarji zgodovine katoliške cerkve, kar jih stoji na cerkvenih tleh, ne morejo prehvaliti teh časov. Velika večina ljudij pa je hvaležno pogledala k nebu, ko so ti časi minili. Toliko je tudi gotovo, da so se tedaj gospodujoči ljudje dolgo trdno držali svojega gospodstva in da je to gospodstvo držalo tako dolgo in v taki sili le katoliško duhovenstvo. Ko začne Luther se v boj postavljati temu duhovenstvu, majajo se tudi srednjeveškemu gospodarstvu tla. Ali Luther je le mogel nastopiti, ker se je že drugo gospodarstvo pripravljalo na drugo pot in bilo že precej pripravljeno za drug razvoj. Mesta so se razvila, trgovska in rokodelska obrt so začela postati v gospodarstvu važna, meščanstvo po njem bogato in to je hotelo naprej, gori mej „gospodo“. Mej temi je Luther našel posebno svoje zaščitnike. Kralji in cesarji, ki do tedaj proti premočnemu plemstvu in duhovenstvu katoliške cerkve niso nič mogli opravičiti in bili preveč od njih odvisni, so to priložnost po nekaterih deželah uporabili in v imenu vere vzeli katoliški cerkvi nekaj njenega velikanskega premoženja, precej pa je vzelo tudi meščanstvo. Trgovina, obrt je rabila denar, z menjavo ni mogla delati, le po sredstvu denarja je bilo njeno delo mogoče. Kralji so rabili tudi denar za svoje vojake, s katerimi so hoteli plemenitaštvo ter duhovnike v strahu držati in so podpirali, kar se je dalo meščanstvo, ki je po trgovini denar spravljalo v deželo. In to je tudi na drugi strani skrbelo za to, da dosti strži in v promet spravi. Zlato in srebrno pridobivanje istega je bila glavna stvar tega gospodarstva.

To gospodarstvo imenujemo merkantilno. Iz tega razvilo se je, ko so kmetje nekaj zemlje pridobili, doba, v kateri velja le to kot vrednost, kar zemlja trdi. Pospešuje se vse, kar se poljedelstva dostaja. To dobo in šolo imenujemo fisiokrate. Posebno je ta šola na Francoskem imela svoje zastopnike, ker je na Francoskem že bil koncem srednjega veka kmet bolj trden, dasi še v tlaki in desetini. V tem času najdemo že precej slobodnih ljudi. V mestih in posebno večjih mestih in tržiščih ne more gospodstvo plemstva tal pridobiti in tudi bogata svetinja jih v njih zgubi. Kralji dajejo meščanstvu proste trge, posebne pravice in to meščanstvo prihaja po-

časi do trdnega stališča v državi in drži nekaj časa vago napram plemstvu in duhovenstvu in potem postane precej ravnovažno in posebno tedaj, ko stroj v delu pomagati začne in narašča bogastvo fabrikantov, ki so začetkoma po večjem udje meščanstva. Sredi 17. stoletja je tudi bogati meščan začel kmeta izkoriščati in nazadnje je postalo temu potrpežljivcu vseh muk le preveč. Posebno francoski kmet, ki si je bil pridobil že nekaj lastne zemlje in je na njej dobro gospodaril, je začel biti „gospodi“ nadležen. Ta gospoda se je bila namreč dobrega kruha preobjedla in je neznansko razkošno živela. Nabralo se je v mestih nekaj več delavcev ker jih je trgovina in obrt več rabila in iz vseh krajev privabila in začeli so ljudje misliti o tem, kaj prav za prav vrednosti stvarja, in našli so, da je v delu vse leži, da delo vse živi in da sta kmet in delavec kaj več nego le sredstva za delo in material.

Tudi ta doba ima svojo revolucijo. To je ona velika, takomenovana francoska revolucija, ki je plemenitaše in duhovnike pod sekiro pošiljala, odpravila tlako in desetino in vstvarila politično slobodo, to je, da so vsi ljudje pred postavo jednaki, da imajo vsi prosto pot do dela, ustvarila prosto konkurenco takozvani liberalizem. Kot narodno-gospodarski nauk se imenuje manšesterstvo. Merkantilizem je posebno trgovca in rokodelca v očeh imel in uči, da ga je po državni oblasti podpirati, fiziokratizem se je ozrl na kmeta, manšesterstvo je v izrabi delavca našlo bogastvo sveta. Ta slednji nauk pa je tudi učil in uplival na državnike ter gospodujoče stanove v tem, da se država nič ne sme umešavati v gospodarstvo narodov, da ona ima le skrbeti za red in za to, da se privatne lastine kdo ne dotakne. Ali kakor je to menda naravni zakon, bogatija ima pač vso moč v roki in ta narodno-gospodarski nauk je postal nauk bogatašev, videl v bogastvu in pomnožitvi bogastva (ki temelji na delu, koje bogastvo pa leži v rokah posameznih) tudi bogastvo narodov. To je tudi veleposestnikom všeč bilo, ker tako jim nihče ni odrekoval njih tisoč in tisoč oralov. Po tem nauku mora masa narodov biti revna, vse je blago, tudi zemlja, in vse se vrti okolo tega; ponudba in povprašanje po blagu in vrednost kake stvari je od tega odvisna. Tudi ta nauk o narodovem gospodarstvu je nauk bogastva posameznih.

Tudi ta doba ni vzela dosti veleposestvu. Pisal sem v prvem članku le o bogastvu veleposestva v Avstriji. Ali tako in še hujše je to razmerje na Angleškem. Irci nimajo kmetov, vsa zemlja je v rokah 12 lordov. Izhodna Nemška ima velikanska veleposestva. Rusija še večja in na Italijanskem je kmet tako jak, da komaj jedno

mulo in kozo prerediti zamore in to le, če dosti mrve ukrade.

Imeli so plemenitaši tedaj, ko se je tlaka in desetina odpravljala, moč v državi in so tako postavili napravili, da je kmet malo zemlje dobil in še tisto plačati moral. Koliko stokrat jo je že prej bil z roboto plačal! Posebno slovenski kmet je malo zemlje iz „odveznine“ dobil. Je bila ta uboga slovenska para zadovoljna, da je je sploh kaj dobil!

To sem moral prej še razjasniti, predno preidem k naukom, ki imajo gospodarstvo revežev pred očmi. Videli smo v X. članku, da je ta nauk že star, da ga je že Kristus učil in da je imel v najtrpkejših časih srednjega veka svoje prijatelje, da se pa je udušilo vsako tako gibanje, ker še ni gospodarstvo narodov se razvilo tako, da preveč reve stvarja, katera reva začne potem nevarna biti vsakemu rednemu državnemu življenju in ki sili vse, tudi gospodujoče sloje, da se kaj stori v nje odpravo.

Politični pregled.

Položaj. Tretji poskus, narediti v drž. zboru mir in red, se je ponesrečil. Vlada je bila sestavila načrt jezikovnega zakona in povabila češke in nemške zaupnike na posvetovanje o njem. Čehi so bili z načrtom zadovoljni, Nemci pa ne in so ga odklonili za podlago spravi. Tretji poskus torej ni imel uspeha. Jedni sodijo, da bo vlada novič poskusila se porazumeti z Nemci, drugi pa trde, da skliče vlada začetkom avgusta državni zbor, a če bi Nemci tudi sedaj uganjali obstrukcijo, da odpravi sedanji državni zbor in dá spet deželnim zborom pravico, voliti državne poslance. Vsekako je položaj takšen, da mora priti v kratkem do odločitve.

Izjemno stanje na Gališkem. Revoluciji v Gališki je konec. Vlada je razglasila v dveh okrajih naglo sodbo, v 33 okrajih pa izjemno stanje. Sedanji mir porablja vlada v to, da razdira socijalno-demokratsko organizacijo, dasi se socijalni demokratje niso udeležili protižidovskih izgrediv. Vlada dela to, da utrdi vladanje grajščakov, duhovnikov in židov.

Ogerska vlada računa s slučajem, da se ne obnovi mej Avstrijo in Ogersko sklenjena trgovinska in carinska nagodba in se pripravlja na svojo gospodarsko samostalnost. Sestavila je tarif o carinah, katere bo plačevati za uvoz obrtniških in kmetijskih pridelkov na Ogersko. S tem carinami bi avstrijskim tovarnam onemogočila uvoz njih izdelkov na Ogersko. Avstrija hoče v slučaju, da postane ta tarif veljaven, kar bi se moglo šele l. 1903. zgoditi, določiti visoke cene na ogersko žito itd. No, našim kmetom bi to bilo samo na korist.

Hrvatska. Govori se, da v kratkem odstopi sedanji ban, grof Khuen-Hedervary. Za Hrvatsko bi to bila prava sreča.

Balkanska vojska. Balkanske države, katere so v prijateljstvu z Rusijo, Avstriji pa niso prijazne, namreč Črna gora, Bolgarska in Rumunska, so mej seboj pod pokroviteljstvom Rusije sklenile zvezo v namen, da Avstrijo potisnejo z Balkana.

Špansko-ameriška vojska. S Špansko gre h koncu. Tudi pri njej se izkaže, da klerikalizem vsako državo uniči. Na Filipinah so Španjci že vse izgubili in so ustaši

proglasili Filipinske otoke za neodvisno republiko. Pa tudi na Kubi bo kmalu konec španski slavi. Amerikanci so pred kratki pri Santjagu jedino špansko brodovje popolnoma uničili. To brodovje je bilo jedino upanje Španske in tega ni več. Potem so Amerikanci bombardirali mesto Santjago, katero se jim je moralo udati, povrh pa hočejo poslati večje brodovje v Evropo, da bombardira španska obrežna mesta. Španska bi rada mir sklenila, toda Amerikanci stavljajo take pogoje, da se jih španska vlada ne upa sprejeti, vedoč, da nastane v tem slučaju doma revolucija.

Dopisi.

Z Dolenjskega, začetkom julija. Častiti gospod urednik! Bodite tako prijazni in povejte urednikom „Slovenca“, da so se malo zgodovine učili, če mislijo, da so takozvane križarske vojske v srednjem veku zgolj verske vojske, kakor trdijo z veliko ošabnostjo, kritikujoč moje spise. Tudi te vojne so gospodarske. Znani kulturni zgodovinar Hellwald pravi v svoji kulturni zgodovini III. zvezek, str. 702: Prastari boj za gospodstvo na Srednjem morju divja že od nekdaj mej narodi na evropski ter azijsko-afrikanski strani tega morja. — Gre za to, da se Srednje morje Evropi pridobi ter dežele ob njem preustvorijo v evropske provincije. — Tako so bile križarske vojske, dasi so te vojne udeležitelji iste kot verski boj proti Moha medancem smatrali, le gospodarski boj, boj za gospodstvo Evrope čez Srednje morje. Voditelji teh vojn niso prikrivali, da jim je bilo na tem, da v Aziji nova gospodarstva stvarijo in da je versko navdušenje bilo le sredstvo za to, ko so se tam isti utrdili, ideja križarstva prav nič ni imela pomena, njihovo nastopanje ni bilo nič kaj pobožno. Naj berejo „Slovenčevi“ uredniki tudi nekaj narodnih ekonomov, posebno novejših, pa se bodo prepričali, da je vsem v življenju v prvi vrsti: dober kos kruha, potem večna ljubezen do ženske in na teh dveh temeljih šele se sezida drugo. Torej le resnico povejmo našemu ljudstvu, ne kaj drugega. Če pa hočejo ti ljudje, to jim tudi povejte g. urednik, druge kritizirati, morajo vsaj dosti več znati, kakor se v lemenatu naučijo, ker to je presneto malo. S. K.

Iz aržiške občine, konec junija. Dne 12. junija šlo nas je 5 volilcev aržiške občine k odborovi seji, kjer smo vprašali, ako hoče odbor pri prihodnji volitvi prirediti po š-u 13. tri volilne razrede. To vprašanje je našega olikanega župana toli razburilo, da je na vse grlo zakričal: „To Vam nič mar ne gre“. Ko ga jeden izmed nas opozori, da mi tudi davek plačujemo in imamo tedaj pravico to prašati, se začne dreti: „Saj še ni bilo nič klicano; kaj misliš, da bodeš Ti za župana?“ Ko smo mu odgovorili, da se nismo prišli prepirati, temveč le prašati, je ta olikanec z vso močjo po mizi udaril. Seveda, da pri takih razmerah ni družega kazalo, kakor oditi, in ko se mi z besedo „z Bogom“ poslovimo, se še za nami zadere „prokleti domokratarji“. Dostavljamo še, da se pristeva ta izobraženec h krščanskim socijalistom, po domače k „ajmohtu“. Opozarjamo tudi tega omikanega župana, da naj ljudi na cesti in v vasi v miru pusti in jim naj ne preti s krepelcem, ker bi bili sicer primorani, se zoper njega družih sredstev poslužiti. Zapomnite se, davkoplačevalci, kako postopa župan aržiške občine.

Domače in razne novice.

(Shod slovenskih županov v Ljubljani.) Občinski svet ljubljanski je sklenil, povabiti vse slovenske župane iz Kranjske, Štajerske, Koroške in Primorske na dan 16. in 17. avgusta v Ljubljano, v

namen, da slovenski župani kot zastopniki občinske samouprave — in po tem takem tudi kot zaupniki vsega slovenskega naroda — izreko cesarju povodom petdesetletnice njegovega vladanja neomahljivo udanost in zvestobo ter izbero iz svoje srede odposlanstvo, kateremu bo naloga se pokloniti cesarju in mu sporočiti ta čutila. Ta shod bo jako velicega pomena za splošni naš položaj, zato priporočamo vsem slovenskim županom, naj se ga vsi zanesljivo udeleže. Program shoda je naslednji: dne 16. avgusta ob 8. uri zvečer prijateljski sestanek v „Narodnem domu“, pri katerem bo svirala godba, pela pevsko društva „Slavec“, „Ljubljana“ in „Trgovsko pevsko društvo“ in se bode prižigal ume talni ogenj; dne 17. avgusta ob 11. uri dopoldne slavnostno zborovanje in potem pogoščenje v „Narodnem domu“.

(Osnovni shod društva „Naša straža“.) o katerega ustanovitvi so se dogovorili državni poslanci, je bil dne 6. julija ob 3. uri popoldne v mestni dvorani ljubljanski. Na osnovni shod so prišli državni poslanci in nekaj drugih zaupnikov obeh narodnih strank. Društvo ima namen podpirati zlasti obmejne Slovence.

(Cesarica bolna.) Pred kratkim se je izvedela žalostna vest, da je cesarica bolna in sicer se jej širi srce. Zdaj pojde v kopališče Nauheim iskat zdravja.

(Kako slove krstno ime Njegovega Veličanstva uradno slovenski?) Profesor Fr. Levec je v „Učiteljskem tovarišu“ priobčil članek, v katerem pojasnjuje, da bi se cesarjevo krstno ime sicer pravilno glasililo Frančišek Jožef, uradoma pa da se mora pisati Franc Jožef, kakor se cesar sam podpisuje že od leta 1848.

(Občinski svet ljubljanski) je sklenil poslati pravosodnemu ministerstvu peticijo, katero zahteva, naj zagotovi ravnopravnost slovenskega jezika pri nadsodišču v Gradcu in naj ustanovi v Ljubljani nadsodišče za Kranjsko, slovenski del Štajerskega in slovenski del Koroškega. Želeti je, da bi tudi druge občine poslale jednake peticije pravosodnemu ministerstvu.

(Vatroslav Jagić,) profesor slavistike na dunajskem vseučilišču, svetovnoslavni učenjak in posebni prijatelj in podpornik slovenskega naroda, rodом Hrvat, je dne 6. julija praznoval svojo šestdesetletnico.

(Promocija.) Na vseučilišču v Pragi je bil dne 11. t. m. promoviran cand. phil. Ivan Žmavec za doktorja filozofije. Mladi dr. Žmavec je jako nadarjen filozofičen pisatelj, kateri se namerava posvetiti akademski karijeri.

(Častno občanstvo.) Občine Semič, Kot in Petrovas v črnomaljskem okraju so izvolile dvornega svetnika Šukljeja, vladnega svetnika Markusa in deželnega odbornika Povšeta za častne občane.

(Zlato mašo) so dne 5. julija darovali kanonik ljubljanski prečastiti gosp. Andrej Zamejic, vpokojeni župnik gospod Jožef Jereb in ekspozit gospod Andrej Sitar.

(Za notarja v Kranju) je imenovan namesto umrlega Globočnika gosp. Anton Šlambergar, doslej c. kr. notar v Ljutomeru.

Za notarja v Idriji gospod dr. Fr. Horvat v Ljubljani.

(„Konstitucionalno društvo“.) ki je bilo za časa nemško-liberalnih vlad na Kranjskem uprav vsegamogočno, se je postavilo na nemško-nacionalno podlago in se je prekrstilo v „Deutscher Verein“.

(Prvi splošni zbor slovenskih posojilničarjev.) kateri sklicuje „Centralna posojilnica v Krškem, se bo vršil v Ljubljani in sicer začetkom meseca avgusta.

(Zaveze slovenskih učiteljskih društev) letno zborovanje, združeno z jubilejnim koncertom, bo dne 1. in 2. avgusta v Ljubljani.

(Zaveza slovenskih pevskih društev.) Vlada je potrdila predložena pravila „Zaveze slovenskih pevskih društev, katere ustanovni shod bo dne 24. julija v prostorih „Glasbene Matice“.

(Vseučiliški ustanovi.) dovoljeni od deželnega zbora kranjskega za tiste, ki hočejo postati vseučiliški docenti, je deželni odbor dovolil gospodoma dr. Regenu in dr. Žolarju.

(Občni zbor kmetijske družbe kranjske) izvolil je skoraj soglasno cesarskega svetnika Murnika svojim načelnikom, v odbor pa dosedanje odbornike barona Lazarinija, V. Rohrmanna in dr. Romiha.

(Nadvojvoda Leopold Salvator) je dne 3. t. m. prišel s svojo rodbino na grad Mokrice pri Krškem, kjer ostane čez poletje.

(Bolnica cesarja Franca Jožefa v Kandiji.) Povodom svojega petdesetletnega vladanja dovolil je cesar konventu usmiljenih bratov v Kandiji, da nosi bolnica njegovo ime „Cesar Franc-Jožefova bolnica v Kandiji“. Nova bolnica se je dne 9. t. m. slovesno otvorila.

(Cerkvica v čast sv. Cirilu in Metodu) so sezidali rodoljubi v Padriču pri Trstu, da ž njo proslave petdesetletnico cesarjevega vladanja. Cerkvica se je blagoslovila dne 10. t. m.

(Spomenik župniku Mesarju) so razkrili v nedeljo, dne 10. t. m., v župni cerkvi sv. Nikolaja v Bohinjski Bistrici.

(Zaklad v podporo revnim dijakom slovenske narodnosti iz Trsta in okolice.) V Trstu se je osnoval poseben odbor z nalogo, da nabira prostovoljnih doneskov za poseben zaklad v podporo revnim dijakom slovenske narodnosti iz Trsta in okolice. Ta zaklad naj bi v spomin in v proslavo 50letnice vladanja cesarja Franca Jožefa nosil cesarjevo ime in pospeševal narodno prosveto tržaških Slovencev.

(Brzjavna postaja v Zagorju) se je odprla dne 1. julija. Nova postaja ima omejeno službo. Ob enem z otvoritvijo te postaje se je opustila samostojna postaja Toplice-Zagorje.

(Nova narodna trgovina.) Na Dvornem trgu v Ljubljani je otvoril slovenski rodoljub L. Schwentner knjigarno, zvezanc s trgovino s papirjem. Priporočamo tega vrlega narodnjaka vsem rojakom v podporo. Svoji k svojim — to bodi naše geslo. Samo v tem znamenju smemo upati na zmago.

(Višji ravnatelj tržaškega poštne in brzjavnega ravnateljstva) dvorni svetnik Pokorny pride v Gradec. Nam Slovencem je v tem jako ustrezno, ker dvorni svetnik nima kar nič smisla za pojem ravnopravnosti.

(Živela pravica!) V Gorici je policija ukazala raz „Šolski dom“ sneti slovensko zastavo, češ, da je ta zastava izzivanje Lahov. Isto tak ukaz je izdalo okr. glavarstvo celjsko glede slovenske zastave, razobešene v Laškem Trgu! Živela taka pravica, ki je specifično avstrijska.

(Otvoritev črnomaljskega vodovoda.) Dne 11. julija je bil slovesno

otvorjen črnomaljski vodovod. S to slovesnostjo združile so prizadete občine Črnomelj, Semič, Kot in Petrova vas proslavo 50letnega vladanja cesarjevega. Slavnostni govor je govoril dvorni svetnik poslanec Šuklje.

(Gasilnemu društvu v Višnji gori) je finančno ministerstvo dovolilo napraviti tekom letošnjega leta efektivno loterijo, katere dohodek se porabi za nakup gasilnega orodja. Gasilnemu društvu v Loškem potoku je ministerstvo dovolilo prirediti tekom letošnjega leta tombolo.

(Novi železniški projekti.) Železniško ministerstvo namerava v kratkem začeti splošne tehnične priprave za podaljšanje Vipavske železnice od Ajdovščine do Postojine in od Razdrtega do Divače. Dotični inženjerji pridejo že tekom tega meseca na lice mesta.

(Državno podpora) v znesku 250 gld. je poljedelsko ministerstvo dovolilo kmetijski podružnici v Sodražici za napravo drevesnice.

(Sistiranje volitve.) Glavarstvo v Ptuj je v zadnjem trenutku ustavilo volitve v okrajno bolniško blagajno, ker je bilo gotovo, da zmagajo Slovenci. Za nas Slovence so postave pač samo na papirju!

(Nabergoj contra Spadoni.) Povodom razprave o verifikaciji volitve g. Nabergoja je znani rudečkar dr. Spadoni v občinskem svetu tako nesramno govoril o Nabergoju, da ga je ta tožil radi žaljenja na časti. O tej tožbi se je te dni vršila kazenska razprava, pri kateri je bil dr. Spadoni obsojen na 50 gld. globe, odnose na 10 dni zapora.

(Shod na Rakeku.) Politično in gospodarsko društvo za Notranjsko je priredilo dne 29. m. m. na Rakeku dobro obiskan shod, na katerem so bile sprejete naslednje resolucije: I. „Gospodarsko in politično društvo za Notranjsko“ naj — kakor je to želeli tudi od drugih političnih društev — čim najhitreje vloži pritožbo na c. kr. vlado proti sklepu naše višje sodnije v Gradcu, s katerim se je kršila naša državljanska enakopravnost in odvzela nam možnost, iskati si svojih pravic v našem lastnem jeziku; naši poslanci se pa pozivljejo, da nemudoma in z vso energijo v zvezi s češkim, poljskim in nemškonskonservativnim klubom dosežejo pri c. kr. vladi razveljavljenje tega sklepa in sicer izvajanjem najstrožjih konsekvencij v slučaju nasprotstva s strani zavezanih klubov ali c. kr. vlade. II. Naši poslanci se z ozirom na žalostno stanje naših parlamentarnih razmer pozivljejo, da še pred zaključenjem parlamentarnega delovanja v sporazumu s zavezanimi klubi dosežejo od vlade zagotovilo, da se bodo osnovala slovenske ljudske in strokovne šole povsod, kjer imamo za to pravico — v Ljubljani pa da se ustanovi slovensko vseučilišče. III. Današnji shod odobrava spravo, sklenjeno mej slovenskima strankama na Kranjskem, z iskreno željo, da se ta sprava točno vzdrži in v kratkem razširi na vse točke javnega delovanja ter da omogoči povsod sodelovanje najboljših močij v obci prid in blagor prebivalstva. IV. Političnemu in gospodarskemu društvu se nalaga dolžnost, da pri prihodnjem zborovanju stavi primeren predlog v svrhu ustanovitve zadrug in društev, ki naj pripomorejo kmetškemu stanu do zaslužka in dela, oziroma produktivnih zadrug in posredovalnic za služek primerno posameznim krajem na Notranjskem.

(Vrhniška železnica.) Železniško ministerstvo je podaljšalo dobo za zgradbo železnice iz Ljubljane na Vrhniko do 1. junija 1899.

(Iz prisilne delavnice ljubljanske) je ušel 22 let stari prisiljenec Jožef Gugenberger od Št. Lorenca v šmohorskem okraju.

(Strela) je dne 2. t. m. užgala stolp podružnične cerkve na Malenškem vrhu pri Poljanah. Škoda znaša 15.000 gld.

(Samomori.) 72letni dimnikarski mojster Turk je skočil v Ljubljano. Morda je slučajno pri kopanju utonil, a bržčas si je v pijanosti sam končal življenje. — Topničar Jernej Brezovar se je dne 3. t. m. v vojaškem zaporu iz strahu pred kaznijo obesil — V Celovcu se je iz istega vzroka ustrelil narednik pešpolka št. 17. Jožef Stupica.

(Odvetnikov na Kranjskem) je po zadnjem izkazu 32 in sicer jih je 18 v Ljubljani, 14 pa izven Ljubljane. Odvetniških kandidatov je 17, izmed katerih jih biva v Ljubljani 14.

(Elizabetin red.) Ob priliki jubilejne svečanosti ustanovi naš cesar Franc Jožef I. red, ki se bode dajal samo zasluženim ženam ter se bode nazival po avstrijski cesarici Elizabetin red.

(Premeten slepar.) V Lvovu je policija aretovala necega finančnega uradnika, kateri je državo tekom let osleparil za več tisoč goldinarjev. Ponarejal je namreč nakazila in na njih podlagi dobival pri deželnem plačilnem uradu pokojnino za necega sodnega svetnika, kateri že dolgo počiva v grobu. Šele pri odmerjenju osebne dohodarine se je izkazalo, da je dotični penzionist že davno mrtev in sedaj seveda ni bilo težko dognati, kdo je zanj dobival pokojnino.

(Nesrečao mesto.) Mesto Stry je — kakor poročajo iz Lvova — 1. t. m. grozen vihar skoraj popolnoma razdejal. Utrgal se je oblak, ki je poplaval mesto in okolico ter napravil — zlasti na polju in vrteh — velikansko škodo. Strela je udarila v razne hiše ter v vojašnico, kjer je ubila tri infanteriste ter jih mnogo ranila.

(Morski psi.) Iz Anverseja javljajo, da je v luki Numea navalilo veliko morskih psov na belgijski brod, ki se je prekucnil. Psi so požrli 14 mornarjev.

(Nezvesti ženin.) V Bruslju se je zbralo 29. junija t. l. pred ondotnim magistratom okoli 500 žensk, tako, da je bil ustavljen ves promet. Neki mož se je hotel tistega dne civilno poročiti, cesar pa ženska vojska ni hotela dovoliti. Mladi mož je bil namreč svoji hudi nevesti nezvest, dasi je imel že dva potomca. Ko sta se torej pripeljala ženin in nevesta, ju je ženska druhal napadla ter jima mej silnim krikom zabranila vstopiti v magistratno hišo. Uboga nevesta se je od strahu onesvestila, ženin pa je utekel v varstvu policijstov.

(Znatna defraudacija.) Na Reki je 26letni komptarist Geza Bauer v službi pri firmi Fischer & Brüll svojemu gospodarju defraudiral 26.000 gld. in ž njimi pobegnil. Doslej mu niso mogli priti na sled.

(Umor v ječi.) V zaporu okrajnega sodišča v Hohenmathu je ondi potepuh Karasek necega družega ž njim zaprtega potepuha Hruško ponoči zadavil in to brez vzroka. Domneva se, da je Karasek blazen.

(Čudna državica.) Na otoku Java se nahaja državica, katera ima svojega kralja. Ta sme sicer kraljevati, ali ukazati sme samo to, kar sklene državni svet, kateri obstoji iz treh — žensk.

(Ženska emancipacija.) V Curihu se je vršilo v nedeljo ljudsko glasovanje, naj se ženskam dopusti izvrševati advokaturu. Predlog je bil z 22.000 proti 20.000 glasom sprejet. Posledica tega je, da začne v kratkem cela vrsta žensk izvrševati advokaturu.

Gnojišča.

(Konec.)

Ko pride čas, da mora pod živino nakupičeni gnoj iz hleva, izkida in spravi se na gnojišče. Zdaj se naj konjski, goveji, ovčji in svinjski gnoj med seboj zmeša, ker se na ta način slabši svinjski gnoj zboljša, žgeči konjski pa ohladi in kmetovalec dobi prav dober mešan gnoj, kateri je za vsako zemljo in vsako rabo. Gnojišče naj se pokrije in obloži z gnojem le polagoma, ne vse naenkrat. Koliko pa ga pokriješ tisti čas, tam naloži gnoj 1½ metra visoko, ne višje, ker gnoj v previsokem kupu rad pregori in preplesni. Nakidani kup trdno poteptaj s konji ali voli, katere si nekoliko časa po kupu semtertja gonil. Od strani pa kup obmeči z blatom, ki si ga nalašč za to naredil iz rahle prsti in gnojnice, da ti veter gnoj ne prepihuje in ne kviri. Kakor si napravil prvi kup na gnojišču, tako naredi drugega, tretjega in vse sledeče.

Gnojnico vse leto skrbno zbiraj v jami gnojnišnici, niti za jedno žlico se ti je ne sme pogubiti. Kdor vé, kolikor je vredna gnojnica, se pač mnogokrat, le premnogokrat jezi in hkrati žalosti, ko vidi, koliko toli koristne gnojnice steče in se pogubi na kmetih, kjer nimajo prav urejenega gnojišča, tja po dvorišču, ven po potih in cestah! Kar so ajdovi ali koruzni žganci brez začimbe, to je gnoj brez gnojnice, rod in malo vreden.

Da ti gnojnica redno odteka iz hleva in se zbira v gnojnišnici, pridno trebi drago, ki je napeljana iz hleva v gnojnišnico, nikoli ne čakaj, da se ti draga zamaši. Kakor iz gnojja, odhajajo tudi iz gnojnice prekoristne snovi v zrak. Da to zabraniš, vlij včasih v gnojnico žveplene ali solne kisline, ali natrosi v njo pepela, drobnih odpadkov iz apnenic ali opekarnic, apnenčevega ali laporjevega prodca.

V gnojnišnici nabrana gnojnici služi ti naj pred vsem za polivanje in zmakanje gnojja na gnojišču, da ga ohraniš vlažnega ni ga varuješ škodljivega pregorevanja in preplesnevanja. Pri tem delu ti posebno dobro služi nalašč za to narejena sesalka, s katero molzeš in vlečeš gnojnico na gnoj. Če pa nimaš sesalke, zajemaj gnojnico z zajemalcem (žehterjem), katerega si nasadil na dolg kol in polivaj z njo gnoj. Bolj ko boš pridno gnoj z gnojnico polival in ga

Zmešane lase

kupuje po najvišjih cenah od 5 kilogramov naprej

Filip Weil

velika trgovina z lasmi
v Spodnjem Kralovu na Češkem.

P. n. čitatelje te anonce opominim, naj opozore na mojo adresu zbiralce zmešanih las.

Cukerin

350krat sladkejši od cukra, kos 2 kr.

Cukerin

180krat sladkejši od cukra, kos 1½ kr.

Cukerin

v malih pastilkah, kos 1 kr.

Pošiljam najmanje 100 kosov proti povzetju.

Jindřich Vojtěch,
Nusle-Praga.

Trgovcem velik rabat.

zamakal, mastnejši in boljši bode postajal. Takošnega gnojja pa je jeden voz več vreden, kakor pregorelega in preplesnelega, ali izpranega trije vozi.

Ko voziš gnoj z gnojišča na polje, zaukaži kidačem, naj ga jemljejo s kupa vedno od vrha navzdol do tal, da se razne gnojne vrste in plasti še bolj premešajo.

Uljudnej pozornosti posebno priporočeno!

V vsakem poštno-oddajnem okraji, v vsakej fari in po potrebi in želji tudi v vsakej občini, nastavi se razumna, delavna in zanesljiva oseba kot

zaupni mož in posredovalec

z ozira vrednim postranskim zaslužkom, ki se vedno množi in mnoga leta traja, od nekega, čez trideset let obstoječega domačega denarnega podjetja, priznane zanesljivosti in prve vrste. Pismene ponudbe pod „20.298“, Gradec, poste restante.

Zarezano strešno opeko

(Strangfalz-Dachziegel)

prešano opeko za zid
navadno opeko za zid

ponujata

po izdatno znižanih cenah

Knez & Supančič

tovarna za opeko v Ljubljani.

PRISTEN

Cena zavoja 25 kr. (50 vinarjev)
vsečina 500 gramov.

V svojo lastno korist naj zahtevajo in jemljejo kupovalci le take izvirne zavoje.

Tržne cene v Ljubljani

13. julija 1898.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	11 50	Špeh povojen, kgr.	72
Rež,	9	Surovo maslo, „	84
Ječmen,	7	Jajce, jedno „	03
Oves,	8 20	Mleko, liter „	10
Ajda,	10	Goveje meso kgr.	64
Proso,	7 50	Telečje „	58
Koruzna,	6 50	Svinjsko „	70
Krompir,	2 80	Koštrunovo „	36
Leča,	14	Piščanec „	45
Grah,	12	Golob „	17
Fižol,	12	Seno, 100 kilo „	1 78
Maslo, kgr.	94	Slama, „	1 60
Mast,	72	Drva trda, 4 metr.	6 50
Špeh svež, „	66	„ mehka, 4 „	5

Loterijske srečke.

Gradec, 9. julija.	33, 69, 30, 29, 27.
Lino, 2. julija.	76, 71, 29, 46, 87.
Brno, 13. julija.	87, 60, 12, 20, 75.
Dunaj, 9. julija.	1, 67, 3, 33, 11.
Trst, 2. julija.	27, 25, 18, 16, 34.
Praga, 6. julija.	53, 89, 71, 20, 44.

Vozuje karte in tovorni listi v
A M E R I K O.

Kralj. belgijski poštni parnik
Red Star Linie iz Antverpna naravnost v
Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesijonovana od visoke c. kr. avstrijske vlade
Pojasnila daje radovoljno
koncesijonovana potovalna pisarna

E. Schmarda

v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 4, (pritličje na levo).

Vizitnice

priporoča

„**Národna Tiskarna**“.

Slovenci in Slovenke!

Prava „kava družbe sv. Cirila in Metoda“, katero dobite v vsaki prodajalnici, daje najboljši okus in lepo barvo črni ali mlečni kavi, ako jo k isti rabite.

Zahtevajte torej le povsod to izborna domačo kavo.

Glavni zalagatelj: **Ivan Jebačin, Ljubljana.**